

Hazai botanikai dolgozatok ismertetése. Referate über ungarischen botan. Abhandlungen.

Ajtay Jenő: A deliblati kincstári homokpuszta ismertetése (Beschreibung der Deliblat-er Aerarial Sandpuszta*). Erd. Lapok LI. 1812. p. 25—42, 65—93.

E dolgozat szerzője, aki már másfél évtizede erdészeti szempontból hivatásszerűen foglalkozik Délmagyarország egyik legérdekesebb pontjának, a deliblati homokpusztáinak tanulmányozásával, s akinek reátermettséggel, szigorával és szorga mával sikerült a homokkötésnek évszázados munkáját ott aránylag gyorsan és sikerrel befejeznie, ebben a tanulságos monographikus dolgozatában megismerteti velünk mindazt, ami physikai és biológiai szempontból érdekelhet, úgyhogy dolgozatát legmelegebben ajánlhatjuk mindazoknak, akik ennek az érdekes helynek természetrajzi viszonyai iránt érdeklődnek. A látogatók száma, mint értesültünk, évről-évre örvendetes módon szaporodik. Nem mulaszthatjuk el ezt az alkalmat, hogy a mű szerzőjének, aki egyúttal e terület flórájának egyik legjobb ismerője, még a deliblati homokpuszta botanikai kutatásának támogatása körül kifejtett érdemeiről külön meg ne emlékezzünk. Az utóbbi időben alig akadt természetvizsgáló, aki erre a területre lépve nem részesült volna a mű szerzője részéről a legmesszebb menő támogatásban

Der Verfasser, der sich seit 1½ Jahrzenten vom forstlichem Standpunkte berufsmässig mit dem Studium dieses so interessanten Punktes Südungarns zu beschäftigen hat und dem es durch Geschick, Strenge und Fleiss auch gelungen ist, die säculäre Arbeit der Flugsandbindung dort rasch und mit Erfolg zu Ende zu führen, hat in dieser lehrreichen Monographie alles in physikalischer und biologischer Beziehung Wissenswerte über dieses Sandgebiet niedergelegt, so dass wir sie als vortrefflichen Führer allen Besuchern, die sich in neuerer Zeit ja erfreulich mehren, auf das beste empfehlen können. Wir wollen diese Gelegenheit auch nicht vorübergehen lassen, um die Verdienste des Verfassers auch in Bezug auf die Förderung der botanischen Erforschung dieses Gebietes nach Gebühr hervorzuheben: es hat in letzterer Zeit wohl kaum ein Forscher dieses Gebiet betreten, dem von Seite des Verfassers, eines vortrefflichen Kenners seiner Flora, nicht die weitgehendste Unterstützung zu Teil geworden wäre.

* Diese Arbeit ist auch in deutscher Sprache in der Oesterr. Vierteljahresschr. f. Forstwesen N. Fr. XXX. I. p. 43—66. Wien 1912. erschienen.

s aki nem köszönne neki fontos útbagazítást.

Elsősorban ismerteti a terület fizikai és geológiai viszonyait, majd rátér az erdészeti viszonyok részletes ismertetésére. A történeti visszapillantásból megtudjuk, hogy már II. JÓZSEF császár intézkedett 1788-ban a homok befásítása ügyében, azonban az csak BACHOFEN F. főerdőtanácsos működésével vette kezdetét a múlt század elején. BACHOFEN 1808-ban tanulmányozta a területet s az ő javaslata alapján indult meg a befásítás munkája. Kisebb-nagyobb lendülettel fél évszázadon át folyt ez a munka, melynek legeredményesebb időszaka azonban csak az 1878. évben kezdődött, ugyanis ekkor került erdészeti hatóság keze alá s ott volt egészen 1898-ig, amikor egy kiencstári birtokkezelőséget létesítettek. Ennek az aerája alatt 1907-ben be is fejezték a homok megkötését, úgyhogy a jövő feladata további fásítás útján biztosítani az évszázados munkálat eredményeit. Az erdőgazdasági viszonyok ismertetésére e helyen nem térhetünk rá, csak még szerző után azt óhajtjuk megemlíteni, hogy a terület uralkodó fafajai jelenleg a következők:

Der Verfasser bespricht in dieser Arbeit in erster Linie die physikalischen und geologischen, sodann aber eingehend die forstlichen Verhältnisse seines Gebietes.

Aus einem historischen Rückblicke erfahren wir, dass schon Kaiser JOSEF i. J. 1788 Verfügungen zum Zweck d. Aufforstung des Sandes getroffen hat: die eigentliche Aufforstung begann aber erst unter der Leitung des Oberforstrates F. v. BACHOFEN Anfangs des v. Jahrhunderts. BACHOFEN hatte schon im Jahre 1808 das Gebiet studiert und auf Grund seiner Vorschläge wurde die Arbeit in Angriff genommen, welche dann mit grösserer und geringerer Intensität ein halbes Jahrhundert hindurch fortgesetzt wurde; die erfolgreichste Periode begann aber erst mit dem Jahre 1878, als das Gebiet unter die Verwaltung des Forstärars gelangte, sie wurde noch intensiver, als i. J. 1898 dort eine aerarische Gutsverwaltung errichtet wurde, unter deren Leitung die Bindung des Sandes i. J. 1907 schliesslich beendet wurde.

Der Zukunft verbleibt noch die Aufgabe, im Wege weiterer Aufforstung den Erfolg der vieljährigen Arbeit zu sichern. Auf eine eingehendere Besprechung der forstwirtschaftlichen Verhältnisse können wir uns hier nicht einlassen, es soll hier auf Grund des vom Verf. mitgeteilten Angaben nur erwähnt sein, dass die vorherrschenden Holzarten des Gebietes heute die folgenden sind:

Robinia Pseudoacacia, *Populus nigra*, *P. canadensis*, *P. alba*, *P. pyramidalis*, *P. canescens*, *Pinus nigra*, *P. silvestris*,

amelyek mellett még csoportosan a következők lépnek fel:

Tilia tomentosa, *Quercus lanuginosa*, *Qu. pedunculata*, *Alnus glutinosa*, *Ailanthus glandulosa*, *Prunus Mahaleb* u. *Fraxinus excelsior*.

Végül fel kell még említenünk, hogy első sorban a szerzőnek köszönhetjük azt, hogy botanikai szempontból legérdekesebb része a pusztának (a Crni Vrh környéke) mint rezervatum vagy természeti emlék eredeti állapotban lesz fenntartva.

Richter Aladár: *Két új Schizaeáról és a Schizaeák Lophidium algenusi néhány tagjának származása és alkattani viszonyairól. X—XIII. táblával.*

neben welchen noch gruppenweise folgende auftreten:

Zum Schlusse wollen wir noch erwähnen, dass es in erster Linie dem Verf. zu verdanken ist, dass der botanisch interessanteste Teil des Gebietes (in der Gegend des Crni Vrh) als Reservat und Naturschutzpark im ursprünglichen Zustande erhalten bleibt. **D. und L.**

A. Richter: *Über zwei neue Schizaea-Arten und über die morphologischen und phylogenetischen Verhältnisse einiger Arten der Untergattung Lophidium von Schizaea. Mit Taf. X—XIII.*

in Mathematikai és természettudományi Értesítő. Kiadja a Magy. Tud. Akad. Herausgeg. von der Ung. Akad. der Wissensch. Bnd. XXIX. k. H. 4. f., 1911: 1074—1108. 8°.

Leírása és rokonsága megállapítása a *Schizaea* (*Lophidium*) *Birói* AL. RICHT. n. sp. [hab. in insula corallina Seleo (Sainson) prope Neu-Guineam (Berlinhafen) leg. L. BIRÓ] és *Sch. Copelandica* AL. RICHT. n. subsp.-nek, továbbá a *Lophidium*-féle «*Sch. dichotoma*»-t alkotó többi fajok tárgyalása. A III. részben anatómiai ismertetésüket adja szerző, amely kialakulás a növény xerophilia-ja mellett szól. Ezt érdekesen az a külső tény is szembeszökően bizonyítja, hogy a *Sch. Birói* egy *Leucobryacea* gyepejében: *Exodietyon* közt él (XI. tábla, Fig. 20). A mellékelt 3 egyes és 1 kettős tábla rajzai igen szépek, legnagyobb

Beschreibung und Feststellung der Verwandtschaft von *Schizaea* (*Lophidium*) *Birói* AL. RICHT. n. sp. [hab. in insula corallina Seleo (Sainson) prope Neu-Guinea (Berlinhafen) leg. L. BIRÓ] und *Sch. Copelandica* AL. RICHT. n. subsp. und eingehende Besprechung der übrigen sich um *Lophidium*-artige «*Schizaea dichotoma*» gruppierenden Arten. Im III. Teil schildert der Verf. die anatomischen Verhältnisse, welche die Xerophilie der Pflanze beweisen. Die Xerophilie äussert sich schon in der Tatsache, dass *Schizaea Birói* zwischen Rasen einer *Leucobryacea* eines *Exodietyon*'s lebt (Taf. XI. Fig. 20). Die Zeichnungen der bei-

részük anatómiai viszonyokat tüntet fel. Szerző nagybecsű cikkét csak kivonatossan adja közre, mert az egész anatómiai monographiát a *Bibliotheca Botanica*-ban szándékozik közzéadni.

liegenden 4 Tafeln sind sehr schön. Der Verfasser gibt in dieser Abhandlung nur einen Auszug einer ausführlicheren anatomischen Monographie, welche er in der *Bibliotheca Botanica* zu veröffentlichen gedenkt.

Az Erdélyi Múzeum - Egyesület évkönyve 1911. évre. Kolozsvár 1912: 1—147. — 8°. (Jahrbuch des Siebenbürgischen Museum-Vereins für das Jahr 1911). Kolozsvár 1912: 1—147. — 8°.

Dr. Richter Aladár: *A növénytár jelentése.* — I. e.: 66—81.

DR. A. RICHTER'S Bericht über die botanische Abteilung. I. e.: 66—81.

A tár évi gyarapodása: Herbarium: 4890 lap + 13 fasciculus növény, Botanikus Múzeum: több objectummal szaporodott Ceylon és Borkum szigetéről (utóbbi helyről 120 kilós bálna állkapocs-esontok zuzmókkal fedve), Helgolandról formalinás praeparatumokkal s egyéb tárgyakkal.

Die Abteilung weist folgende Zuwächse auf: Das Herbar: 4890 Blatt und 13 Fascikel Pflanzen; das Botanische Museum: mehrere Objecte aus Ceylon und Borkum (von letzterer Insel Wallfischkiefer im Gewichte von 120 Kilogr. — mit Flechten); aus Helgoland: Formolpraeparate von Algen etc. Die Verdienste des verstorbenen Malers V. MELKA, dessen Portrait und Reproductionen zweier seiner Malereien das Heft enthält, werden eingehend gewürdigt. Die Angestellten haben 113 Sammelexcursionen, sowohl im In- als im Auslande veranstaltet. Für den neuen botanischen Garten hat das Staatsbudget 84.000 Kronen als erste Rate der für das Jahr 1912 veranschlagten Kosten von 1½ Millionen Kronen angewiesen. So besteht die Hoffnung zur baldigen Errichtung eines in jeder Hinsicht modernen und den heutigen wissenschaftlichen Anforderungen entsprechenden botanischen Gartens.

Behatóan méltatja szerző MELKA VINCE elhalálozott festőművész kiváló érdemeit, ki nek arcképét s 2 festménye reproductióját közli. A tár tisztviselői rendkívül serényen: 113 alkalommal voltak gyűjtő kirándulásokon hazánk különböző vidékén és külföldön. A tár gyűjteményéből 4 szakember vett ki tanulmányozásra herbariumi anyagot. Az új botanikus kert kiépítésére az állami költségvetés 84.000 koronát utalt ki a beállított 1½ milliós költség első részleteként. Így van remény egy minden ízében, a mai kor követelményeinek megfelelő bot. kert mielőbbi megvalósulásához.

Dr. Moesz Gusztáv: *A lisztharmat*. Kny. az «Uránia»-ból, XIII. 1912, Nr. 1/2: 1—15. — 4°.

Az *Erysibaceae* család egyes fajainak beható népszerű leírását, életmódját ismertető cikk, a lisztharmatfélék nemzetségei meghatározó kulcsával. A czikkhez csatolt 17 szövegközi ábra rendkívül jól és szépen sikerült.

DR. G. MOESZ: *Über den Mehltau*. Abdr. aus der «Uránia» XIII. 1912, No. 1/2: 1—15. — 4°.

Eingehende Beschreibung der äusseren Gestalt und der Lebensweise der einzelnen Arten der Familie *Erysibaceae*, mit Bestimmungstabelle für die Gattungen. Die beigegeführten 1—17 Textfiguren sind ausserordentlich schön und sehr gut gelungen. Gy.

Botanikai Közlemények XI. (1912). 1. füzet (Heft).

p. 1—13, (1)—(2): **Sztankovics R.** A hazai *Carpinus*ok leveleinek és termésének histológiája. (Anatomie der Blätter u. Früchte der ung. *Carpinus*-Arten).

V. ö. (vergl.) Magy. Bot. Lap. X. (1911): 454.

p. 14—29, (3)—(11): **Fucskó M.** A burgonya hipertrofiás szövevei. (Die hypertrophischen Gebilde der Kartoffel).

V. ö. (vergl.) M. B. L. X. (1911).

2. füzet (Heft) p. 45—57, (13)—(16): **Hollendonner F.** A *Biota orientalis* ENDL. és *Thuja occidentalis* L. fájának hisztologiai megkülönböztetése. (Über die histol. Unterscheidung des Holzes von *Biota orientalis* ENDL. und *Thuja occidentalis* L.).

A xylotomia irodalma eddig semmiféle olyan bélyeget sem tudott megállapítani, melynek alapján a *Biota orientalis* s a *Thuja occidentalis* fáját egymástól anatomiailag biztosan meg lehetne különböztetni, jóllehet faszervezetük már szabad szemmel való megtekintésnél is eltéréseket mutat. Szerző a két fenyőfaj fáját pontos anatómiai vizsgálat alá vetette s sikerült kimutatnia, hogy azok a bélsugársejtek s a tracheidák morfológiai viszonyai, valamint az ezek között levő sejtközötti járatok alakja alapján egymástól jól megkülönböztethetők.

In der xylotomischen Literatur ist bisher kein Merkmal verzeichnet, auf Grund dessen das Holz von *Biota orientalis* und *Thuja occid.* anatomisch sicher zu unterscheiden wäre, obsehon die Holzstruktur schon mit freiem Auge Verschiedenheiten erkennen lässt. Der Verf. hat das Holz dieser zwei Coniferen einer genauen anat. Untersuchung unterzogen und es ist ihm gelungen nachzuweisen, dass es auf Grund der morpholog. Verhältnisse der Markstrahlencellen und der Tracheiden, sowie auf Grund der Formenverhältnisse der zwischen diesen liegenden Interzellulargänge gut zu unterscheiden ist.

p. 57—64, (16)—(21): **Andrasovszky J.** Előzetes jelentés Kisázsiai steppeterületén 1911-ben tett utazásokról. (Vorläufiger Bericht über die im J. 1911 in den Steppen Kleinasien ausgeführte Reise.)

Szerző rövid florisztikai vázlattal kapcsolatban ismerteti a ezímben megjelölt területre tett utazását, melynek során ez alkalommal 1—2 kivétellel az ott észlelt növényeknek csupán a génuszneveit említi fel. A részletes publicatio értesülésünk szerint a gyűjtött anyag feldolgozása után fog megjelenni.

p. 64—82: **Bezdek J.** Néhány tropikus botanikus kertről és a Bronxparki növénytani intézetről. **L.**

Im Anschlusse an eine kurze floristische Schilderung bescheibt der Verf. seine auf den gen. Gebieten durchgeführte Reise, wobei mit wenigen Ausnahmen nur die Gattungsnamen der beobachteten Pflanzen erwähnt werden. Eine ausführliche Publication soll nach Bearbeitung des gesammelten Materiales erscheinen

Külföldi botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über ausländische botanische Werke.

E. Durand et G. Barratte (avec collaboration de **Paul Ascherson, Will. Barbey et R. Muschler**) **Florae Libycae Prodromus**, ou catalogue raisonné des plantes de Tripolitaine. Genève, 1910 4° maj, 330 pp. Avec 20 planches.

Egy jelentős és a kritika által eddig kellőképen nem méltányolt műnek a megjelenéséről óhajtunk megemlékezni. A mű a földközi tengerpart egy oly részének tárgyalja floráját, mely felé éppen jelenleg politikai okokból fordul a közérdeklődés. Ez a munka az előkelő kiállításnak mind amaz attributumaival, mint elegáns formátum, művészi kézre valló rajzok stb.-vel jelent meg, melyet a Cosson-féle művek megjelenése óta ismertünk; ami azonban ezt a könyvet különösen értékessé teszi, az a szövegnek rendkívül gondos szerkesztése s az egyes fajokhoz fűzött számos kritikus fejtegetés, melynek legnagyobb része

Von wenigen nach Gebühr gewürdigt is eines der bedeutendsten Werke über die Flora eines heute aus politischen Gründen in den Vordergrund des Interesses gerückten Teiles des Mediterrangebietes, mit allen jenen Attributen der vornehmen Ausstattung, die wir seit dem Erscheinen der Cosson'schen Werke kennen, als elegantes Format, künstlerisch ausgeführte Tafeln etc., versehen, erschienen. Was aber den Wert dieses Werkes ganz besonders hebt, ist die ausserordentlich sorgfältige Redaction des Textes, welcher viele kritische Erörterungen z. gr. T. aus der Feder unseres Altmeisters Prof. ASCHERSON enthält,

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1912

Band/Volume: [11](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Hazai botanikai dolgozatok ismertetése. Referate über ungarische botan. Arbeiten. 207-212](#)